

Nota van B&W

Portefeuille C. van Velzen
Auteur Mevr. J. Hulsbosch - Kromkamp
Telefoon 5113282
E-mail: jhulsbosch@haarlem.nl
CS/CF Reg.nr. 2007/219889
bijlagen kopiëren:A
B & W-vergadering van 18 december 2007

Onderwerp

Uitbesteding wethouderspensionen APPA

Bestuurlijke context

Iedere maand worden door de Gemeente de pensioenen van ex-wethouders (en weduwen) uitgekeerd volgens de algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA). Deze pensioenen worden door de gemeente betaald uit de lopende begroting. Tot op heden heeft de gemeente de pensioenen niet zodanig geregeld dat er voor een individuele wethouder pensioengelden zijn gereserveerd, er wordt niet gespaard zoals bij een pensioenfonds. Voor de aanspraken (deze zijn wettelijk vastgelegd en veranderen niet door de wijze waarop de gemeente met de dekking van kosten omgaat) wordt een beroep gedaan op de lopende begroting. Wel wordt in geval van waardeoverdracht (een opgebouwd pensioen bij een andere werkgever wordt overgedragen aan de gemeente) een storting ter hoogte van het overgedragen bedrag verricht in de voorziening APPA. De accountant heeft ons aangesproken op de stand van de APPA voorziening. Het blijkt dat deze onvoldoende is. In de jaarrekening 2006 en tweede bestuursrapportage 2007 bent u geïnformeerd over de noodzakelijke storting om deze voorziening op de juiste hoogte te brengen.

Dit heeft er tevens toe geleid dat we nog eens kritisch hebben gekeken hoe we om gaan met de opbouw van de wethouderspensionen. Net als voor ambtenaren vinden wij het zinvol de pensioenopbouw voor de actieve wethouders en wachtgelders (vorige periode afgetreden) wethouders zo te regelen dat er gespaard wordt voor de individuele pensioenopbouw. Dit betekent dat er premie zal worden afgedragen aan een verzekeraar, welke de daadwerkelijke pensioenopbouw garandeert (op 65 jaar en het nabestaandenpensioen bij overlijden voor of na 65 jaar). Dit betekent dat de gemeente bij het pensioneren van een wethouder de middelen heeft om zijn pensioen te betalen – danwel door de verzekeraar het pensioen kan laten uitbetalen (keuze ligt bij gemeente, in alle gevallen komt het geld eerst terug bij de gemeente). Om ervoor te zorgen dan de informatievoorziening aan de wethouders geprofessionaliseerd wordt stellen wij de informatievoorziening naar de wethouder en gemeente via PROambt te laten verzorgen. Dit geeft een vast aanspreekpunt, maakt de informatievoorziening onafhankelijk en zorgt er eigenlijk voor dat de wethouderspensionen op een zelfde soort manier zijn belegd als via het ABP voor ambtenaren. Voor de huidig gepensioneerde wethouders en de slapers (hebben in het verleden pensioen opgebouwd, maar er vindt geen opbouw meer plaats) blijft de gemeente de pensioenen bij pensionering uit de lopende begroting betalen. Het risico van doorlopende premiebetalingen bij arbeidsongeschiktheid wordt niet verzekerd en blijft bij de gemeente.

Commissieparagraaf: Aangaan meerjarige privaatrechtelijke verplichtingen, waaronder mantelcontracten, langlopende contracten.

B&W-besluit:

1. Het college stemt in met het sluiten van een verzekeringsovereenkomst ten behoeve van de pensioenvoorziening van de huidige wethouder en zogenaamde wachtgelders, en een dienstverleningsovereenkomst met pro-ambt voor de ondersteuning richting wethouders en de gemeente per 1 januari 2008.
2. De kosten van het besluit bedragen € 200.000 aan jaarlijkse pensioen premie en kosten pro-ambt. Het WAO risico blijft bij de gemeente. Het besluit wordt gedekt uit programma 1 product 01, uit raming kosten voormalig personeel. Voor het storten van een koopsom voor de reeds opgebouwde pensioen aanspraken voor actieve wethouders en wachtgelders is € 1,8 mln nodig waarvoor de voorziening APPA als dekking dient. (voor specifieke informatie wordt verwezen naar de financiële paragraaf in bijgevoegde notitie)
3. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit
4. Het B&W besluit wordt voorgelegd de commissie Bestuur.

Aangaan verzekeringsovereenkomst APPA

Inleiding

Wethouders bouwen gedurende hun actieve dienst alsmede hun wachtgeld periode pensioen op. De opbouw van dit pensioen is wettelijk geregeld. De wethouder betaalt pensioenpremie aan de gemeente. De gemeente is pensioenuitvoerder voor de algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA). De gemeente Haarlem is risico drager en heeft deze risico's tot op heden nergens belegd. Raet maakt voor ons de pensioenberekeningen en berekent waar de desbetreffende wethouder conform de APPA regels recht op heeft. De uitvoering, verdere informatievoorziening aan de wethouder wordt door de gemeente zelf gedaan. Het contract met Raet is in afwachting van uw besluitvorming per 1 januari 2008 pro forma opgezegd. Destijds is voor deze werkwijze gekozen omdat de verwachting was dat zeer binnenkort een APPA fonds opgericht zou worden waarin de pensioenuitvoering van de gemeente volledig zou worden overgenomen. Ondertussen blijkt dat de oprichting van het APPA fonds langer gaat duren dan verwacht (verwachting is niet eerder dan 2014), ook is nog niet duidelijk of dit alleen voor de actieve wethouder of ook voor de wachtgeld wethouders of inactieve wethouders zal gaan gelden. Tezamen met het feit dat de accountant vragen heeft gesteld over de hoogte van onze voorziening APPA, was dit de reden om de wijze van pensioenuitvoering eens nader onder de loep te nemen.

Werkwijze tot op heden

- Alle lopende pensioenverplichtingen worden uit de lopende begroting betaald middels een daarvoor bestemde post.
- In de begroting is jaarlijks een dotatie geraamd van € 50.000 aan een APPA voorziening.
- Waardeoverdracht van wethouders aan de gemeente komen in de voorziening APPA.
- Aan de voorziening vinden geen toevoegingen plaats uit hoofde van indexering, salaris aanpassingen van overgedragen pensioen.
- De voorziening is niet aan een wethouder gerelateerd.
- Indien een wethouder verzoekt om waardeoverdracht, moet naar dekking gezocht worden binnen de lopende begroting of uit de voorziening.
- Overlijdensrisico / WAO risico is niet afgedekt middels een verzekering. Dit betekent dat indien dit zich voordoet de kosten ten laste van de gemeente Haarlem komen (risico circa 400.000 per wethouder).
- De betaalde pensioenpremie wordt in rekening gebracht bij de wethouder en (mede) gebruikt voor de betaling van lopende pensioenen.

Wettelijke verplichtingen t.a.v. APPA voorziening

De gemeente is wettelijk de pensioenuitvoerder voor de wethouderspensioenen. Hier geldt dus een hele andere situatie dan bijvoorbeeld bij ambtenaren, waar het ABP de pensioenuitvoerder is.

Deelname aan de pensioenregeling is voor wethouders verplicht. Voor de inwerkingtreding van de BBV (besluit begroting en verantwoording) was de gemeente vrij in de zorg dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om de pensioenen uit te betalen. Met de BBV zijn de regels hieromtrent aangescherpt. Haarlem betaalt de daadwerkelijke pensioenen uit de lopende begroting. Echter op grond van de BBV zal er een adequate voorziening opgebouwd moeten worden (om ervoor te zorgen dat er te allen tijde voldoende middelen beschikbaar zijn).

De verplichting om een voorziening APPA te vormen volgt uit het feit dat er fluctuaties kunnen ontstaan in de jaarlijkse verplichtingen als gevolg van waardeoverdracht verzoeken van (ex) wethouders. Daarnaast kan exact uitgerekend worden wat de verplichtingen zijn bij pensionering/overlijden. Te voorziene verplichtingen dienen te worden opgenomen in de begrotingsvoorziening. De gemeente heeft de verplichting om aan een waardeoverdracht verzoek mee te werken bij alle actieve wethouders of wethouder die nog recht hebben op (binnen 6 mnd na toetreding nieuw pensioenfonds).

De verplichtingen op grond van de BBV betekenen dat de voorziening APPA jaarlijks aangepast moet worden op basis van de aanspraken van alle op dat moment actieve wethouders en wethouders met wachtgeld. De samenstelling van deze groep kan veranderen, daarmee ook de benodigde hoogte van de voorziening (deze is afhankelijk van ingebracht pensioen, leeftijd van de desbetreffende personen en zittingsduur).

Onze accountant heeft ons aangesproken op de hoogte van de voorziening. Het blijkt dat de voorziening € 750.000 te laag is om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. In de tweede bestuursrapportage 2007 is voorgesteld de voorziening op adequaat niveau te brengen.

De APPA regeling is complex en verandert geregeld. Daarnaast is de APPA regeling een eindloonregeling, waardoor de stijging van pensioenlasten aardig kan oplopen. Dit jaar hebben wij een weddeverhoging van 4% gehad. Voorzien wordt een weddeverhoging van 10% op korte termijn (voorstel Dijkstal I). De gemeente is Pensioenverzekeraar voor de APPA en daarmee eigen risicodragers voor al onze (ex) wethouders. De hiermee gepaard gaande financiële risico's zijn ook voor de gemeente. We hebben het dan over langlevenrisico, het kortlevenrisico (bij overlijden voor 65 jaar) en het arbeidsongeschiktheids en werkloosheidsrisico. Een alternatief voor de huidige werkwijze is de pensioenen van wethouders te verzekeren. Door de verzekeraar wordt door inleg van een maandelijks premie het pensioenkapitaal per wethouder verzekerd.

Met dit kapitaal kunnen aan de volgende verplichtingen worden voldaan:

- uitkering van pensioen aan gepensioneerd wethouder;
- uitkering van een nabestaanden pensioen bij overlijden voor of na 65 jaar;
- tussentijds overdragen van de reservewaarde bij vertrek van een wethouder (waarde-overdracht);

Hiermee ontstaat voor de politieke ambtsdragers en gemeente een gelijkwaardige positie als bij de ambtenaren, waar het pensioenfonds ook deze risico's heeft afgedekt.

Aanbieders op de markt:

BNG APPA-fonds: hierin kan een gemeente APPA gelden storten (BNG hoeft de herkomst / wethouder niet te weten). Deze gaat de BNG fido proof (is toegestaan voor gemeenten) beleggen. De pensioenuitvoering, bepaling van de hoogte van ingebrachte bedragen en bepaling of dit voldoende is, is aan de gemeente. Tussentijds storten en onttrekken is zonder extra kosten mogelijk. De beheerskosten zijn circa 0,2% van het ingelegde vermogen. De gemeente Haarlem kan hierin participeren voor het bedrag dat op grond van waardeoverdracht (of een lager bedrag maar dan moet het restant in een voorziening blijven staan) mogelijk noodzakelijk is. Voordeel dat aangegeven wordt is dat er een hoger rendement verwachting is dan dat de gemeente zelf kan maken. Vanuit de filosofie dat pensioenbeheer geen primaire taak is voor de gemeente Haarlem en deze taak in dit geval volledig bij de gemeente blijft, gaat onze voorkeur hier niet naar uit.

Proambt: Zij bieden een volledige verzekering aan voor de pensioenopbouw alsmede de dienstverlening richting wethouders. Dit betekent dat de pensioenopbouw van door de gemeente bepaalde wethouders wordt verzekerd bij Nationale Nederlanden of Reaal (keuze). In principe kunnen deze verzekeraars ook de pensioenen levenslang uitbetalen zodat de maandelijks kosten niet meer ten laste van de gemeente begroting hoeven te komen. Op het moment dat de desbetreffende wethouder 65 jaar wordt, heeft de gemeente ook de keuze het doelvermogen tot uitbetaling te laten komen en zelf het levenslang pensioen van de wethouder via de exploitatiebegroting te betalen. De gemeente Haarlem besteedt haar taak als pensioenuitvoerder in dit geval (bijna) volledig uit. We hebben ondertussen een offerte van Proambt binnen. Deze betekent dat er jaarlijks premie betaald zal moeten worden voor actieve wethouders en wethouders die wachtgeld ontvangen, circa € 180.000 op jaarbasis (incl premiebijdrage wethouders). Een kleine € 4.000 aan administratiekosten jaarlijks. Inschatting is dat deze kosten binnen de salarishbegroting voormalig personeel van B&W gevonden zouden kunnen worden. Als we voor de actieve wethouders en wachtgelders het opgebouwde pensioen willen inkopen betekent die een eenmalige koopsom van circa € 1.800.000 (vergelijkbaar met de noodzakelijke voorziening die we per 31-12-2006 zouden moeten hebben).

De gepensioneerde en zgn “slapers” (wethouders die wel recht hebben op pensioen, maar geen pensioen meer opbouwen) zouden hun pensioen via de exploitatiebegroting van de gemeente Haarlem moeten ontvangen.

Keuze is nog om het WAO risico te verzekeren of dat bij de gemeente te laten. Verzekering betekent een aanvullende jaarlijkse premie (€ 26.000). Niet verzekeren betekent dat als het risico zich voordoet de gemeente de maandelijkse uitkering voor haar rekening moet nemen.

Loyalis: Ook Loyalis biedt een volledige verzekering aan, met dienstverlening richting de wethouders. De beheerskosten in het geval van Loyalis vallen zodanig hoger uit dat dit niet onze eerste voorkeur betreft.

Voorstel verzekeringsmaatschappij Reaal

Voorgesteld wordt om vanaf januari 2008 de pensioenpremie voor de Wethouders maandelijks aan de verzekeraar Reaal te betalen, analoog aan de wijze waarop voor ambtenaren het pensioen wordt uitgevoerd. Uitgegaan wordt van een premie die berekend is over de periode tot de pensioendatum, conform het systeem voor ambtenaren.

Onze conclusie is dat Reaal voor ons de beste partij is. Dit is een grote verzekeraar die eveneens voldoet aan de eisen van ons Treasury Statuut. Proambt is een grote tussenpersoon gespecialiseerd in de APPA regelgeving. Zij zullen voor ons de APPA berekeningen maken. Er is geen financiële stroom tussen Haarlem en PROambt (anders dan de administratiekosten). De financiële lijn richting Reaal loopt rechtstreeks tussen de gemeente en de verzekeraar.

Keuze Reaal

Reaal garandeert de gehanteerde rekenrente van 4%. Het benodigde kapitaal is dus gegarandeerd en er is geen risico dat het benodigde eindbedrag om de pensioenen te betalen niet gehaald zal worden (garantie geldt gedurende de hele looptijd). Een andere verzekeringsmaatschappij is Nationale Nederlanden. Nationale Nederlanden rekent ook met een rekenrente van 4%, maar garandeert 3%, er is dus een risico het benodigde kapitaal niet volledig beschikbaar zal zijn op de einddatum. Aan de andere kant is er bij NN winstdeling, het eind kapitaal kan dus ook het benodigde kapitaal overstijgen. Omdat de gemeente kiest de wethouderspensioenen onder te brengen bij een verzekeraar om risico's te vermijden sluit het aanbod van Reaal het beste aan. Na uw besluit zullen wij de verzekeraars uitnodigen om te bezien of er een premiekorting te bedingen is.

Het opgebouwde kapitaal komt bij pensionering (of eerder overlijden) terug bij de Gemeente. Alsdan beslist de Gemeente welke verzekeraar het pensioen zal gaan uitkeren (hoogstwaarschijnlijk is dat de verzekeraar waar het kapitaal in de opbouw-fase is ondergebracht, maar de Gemeente heeft hier officieel een keuzemoment).

Tweede voorstel betreft de dienstverlening richting de actieve wethouders. Zij zullen jaarlijks een Pensioenkompas van Proambt gaan ontvangen.

Argumenten

Berekeningen voor Wethouders laten uitvoeren door PROambt heeft als voordeel dat er bij wijzigingen/vragen een vast aanspreekpunt is voor gemeente en wethouders. Het verzekeren van het pensioen voor Wethouders heeft voor de Gemeente als voordeel:

- Waarde-overdracht kan te allen tijde uit het opgebouwde kapitaal plaatsvinden;
- De Gemeentelijke lasten voor pensioen worden nu gedragen en niet naar de toekomst verschoven (boekhoudkundig ook heel juist). Conform de voorschriften van de Comptabiliteitswet en de BBV;
- Het afwentelen van het financiële risico's en egalisatie van de meerjarenbegroting;
- Nauw aansluiten bij de voorschriften van de Wet FIDO;
- Salarisadministratie voor Wethouders is overzichtelijk;

- Een goede financiële zekerheid voor de wethouders in de toekomst;
- De uitvoering van de wethouderspensioenen wordt geprofessionaliseerd;
- Er is bij pensionering een keuze moment om de pensioenen zelf uit te keren (en dus het lang levenrisico als gemeente zelf te lopen) of dit aan de verzekeraar te laten (met op termijn besparingen bij de salarisadministratie).

Financiële paragraaf

De te betalen pensioenpremie bedraagt op jaarbasis circa € 200.000. Bij salaris aanpassingen wijzigt de pensioenpremie (verhoging), net als de voor de pensioenen van ambtenaren.

Het wethouderdeel van de pensioenpremie dient ten dele als dekking voor deze kosten. Het werkgeversdeel van de pensioenpremies moet betaald worden uit de salariskosten voormalig personeel van B&W. Op termijn (als alle pensioenverplichtingen van de op dit moment gepensioneerde wethouders en zgn slapers (oud wethouders die geen aanvullend pensioen meer opbouwen) zijn komen te vervallen zullen er vanuit de lopende begroting alleen nog pensioenpremies betaald worden. De pensioenen kunnen dan betaald worden uit het opgebouwde kapitaal bij de verzekeraar. Binnen de post voormalig personeel B&W in de begroting 2008 is voldoende ruimte om deze pensioenpremie te betalen.

Voor het herverzekeren van de bestaande pensioenaanspraken is voor de actieve wethouders 1,8 mln nodig. De dekking is de voorziening APPA.